

KANCELARIA SENATU

BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

BKS/DPK-134-32448/16 MR

P9-47/16

Warszawa, dnia 6 września 2016 r.

Nr: 32448	Data wpływu petycji: 2 sierpnia 2016 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji: 2 września 2016 r.

POSTĘPOWANIE CYWILNE

TEMAT

PRZESŁANKI NIEWAŻNOŚCI POSTĘPOWANIA

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Marek Mruczkowski

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą w zakresie zmiany art. 379 Kodeksu postępowania cywilnego, poprzez dodanie kolejnej przesłanki nieważności postępowania o treści:

„7) jeżeli zarządzenia wykonawcze nie zostały poprzedzone ustaleniem co do istoty sprawy: kto jest chroniony, jakie wartości, w jakim celu i jakimi sposobami.”

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Zdaniem autora petycji konieczna jest nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego, tak by regulacja instytucji nieważności postępowania była pełniejsza, tj. aby uczestnicy postępowania i „wykonawcy zarządzeń sądowych” byli świadomi, czy i jak sąd rozpoznał sprawę co do istoty sprawy, jakie są cele sądu w sprawie, czy sposoby są zgodne z celami, kto jest beneficjentem ochrony, do jakiej wartości chronionej przypisana jest cecha ważności zarządzeń wykonawczych, w jakiej sytuacji procesowej zarządzenia wykonawcze tracą ważność oraz jakich intencji może dotyczyć zgoda zespołu procesowego.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101 ze zm.), dalej „k.p.c.”, w art. 379 wprowadza taksatywne wyliczenie przesłanek nieważności postępowania, tj.:

- 1) jeżeli droga sądowa była niedopuszczalna;
- 2) jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej, organu powołanego do jej reprezentowania lub przedstawiciela ustawowego, albo gdy pełnomocnik strony nie był należycie umocowany;
- 3) jeżeli o to samo roszczenie między tymi samymi stronami toczy się sprawa wcześniej wszczęta albo jeżeli sprawa taka została już prawomocnie osądzona;
- 4) jeżeli skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa albo jeżeli w rozpoznaniu sprawy brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy;
- 5) jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw;
- 6) jeżeli sąd rejonowy orzekł w sprawie, w której sąd okręgowy jest właściwy bez względu na wartość przedmiotu sporu.

Przesłanki nieważności postępowania ustawodawca wymienił nadto w art. 1099 § 2 k.p.c. (brak jurysdykcji krajowej) i art. 1113 k.p.c. (rozpoznanie sprawy z naruszeniem immunitetu sądowego).

Zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c. sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

Ustawa w art. 386 stanowi, że w razie stwierdzenia nieważności postępowania sąd drugiej instancji uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

PRACE LEGISLACYJNE:

Brak.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Kodeks postępowania cywilnego nie definiuje pojęcia „nieważności postępowania”, jednakże ustawodawca w sposób wyczerpujący wymienił w ustawie uchybienia procesowe prowadzące do nieważności postępowania. W granicach zaskarżenia sąd odwoławczy bierze pod uwagę nieważność postępowania z urzędu i w zależności od stwierdzonej przyczyny nieważności wydaje stosowne rozstrzygnięcie.

Katalog przesłanek zawarty w art. 379 k.p.c. można podzielić zasadniczo na dwie grupy. Pierwsza grupa przyczyn nieważności wyliczona w art. 379 pkt 1–3 k.p.c. oraz w art. 1099 § 2 i art. 1113 k.p.c. opiera się na braku bezwzględnych przesłanek procesowych i w zasadzie pokrywa się z przesłankami odrzucenia pozwu (poza brakiem zdolności procesowej pozwanego oraz nienależytym umocowaniem pełnomocnika strony), skutkujące uchynieniem w drodze postanowienia przez sąd drugiej instancji wyroku i odrzuceniem pozwu lub umorzeniem postępowania, jeżeli brak przesłanki miał charakter wtórny (art. 386 § 3 k.p.c.). Druga grupa przyczyn nieważności, określona w art. 379 pkt 4–6 k.p.c., w razie ich stwierdzenia skutkuje uchynieniem zaskarżonego wyroku, zniesieniem postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji (art. 386 § 2 k.p.c.).¹

Nieważność postępowania nie uchyla sama przez się skuteczności i wykonalności orzeczenia sądowego dotkniętego nieważnością. Stwierdzenie nieważności postępowania i uchybienie z tego powodu orzeczeniu sądu niższej instancji (w całości lub w części) może nastąpić jedynie w wypadku zaskarżenia takiego wyroku. Ponadto stwierdzenie nieważności postępowania może nastąpić tylko w odniesieniu do tej części wyroku, która została

¹ Wójcik M. P., [w:] Komentarz aktualizowany do art.379 Kodeksu postępowania cywilnego, Jakubecki A. (red.), Bodio J., Demendecki T., Marcewicz O., Telenga P., Wójcik M.P., Lex 2016.

zaskarżona. W pozostałej części, nawet dotkniętej nieważnością, wyrok staje się prawomocny (art. 363 k.p.c.).²

INFORMACJE DODATKOWE:

Proponowane przez autora petycji zmiany w zasadzie są już uwzględnione w innych przepisach, np. w art. 126 i art. 187 k.p.c. w zakresie:

– „oznaczenia podmiotu ochrony” poprzez obligatoryjne określenie stron (pozwu lub wniosku);

– „wartości wymagających ochrony oraz celu powództwa” poprzez dokładne określenie żądania, a w sprawach o prawa majątkowe także oznaczenie wartości przedmiotu sporu, chyba że przedmiotem sprawy jest oznaczona kwota pieniężna, a nadto przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających ww. żądanie;

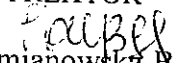
– „podstawowych i alternatywnych sposobów osiągnięcia celu” poprzez obowiązek wskazania, czy strony podjęły próbę mediacji lub innego pozasądowego sposobu rozwiązania sporu.

Autor petycji 21 marca 2016 r. złożył do Senatu petycję P9-22/16, w której postulował zmianę art. 199 Kodeksu postępowania cywilnego – stanowiącego o odrzuceniu przez sąd pozwu – wnosił o dodanie do § 1 pkt 4 zawierającego przesłanki nie wskazania przez powoda podmiotu chronionego, wartości chronionej, celu i sposobu ochrony. Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji na posiedzeniu 14 czerwca 2016 r. rozpatrzyła petycję P9-22/16. Komisja wysłuchała przedstawiciela Departamentu Legislacyjnego Ministerstwa Sprawiedliwości, który wskazał, że resort wyraził stanowisko w przedmiocie analogicznych propozycji legislacyjnych autora petycji w piśmie z 30 maja 2014 r., uznając je za niezasadne. Ponadto wyjaśniono, że kwestie, które wnoszący petycję proponował dodać w art. 199 § 1 pkt 4 k.p.c. w istocie są wymogami formalnymi pozwu, które i tak muszą być w pozwie określone, aby można było nadać sprawie dalszy bieg. W głosowaniu senatorowie zdecydowali o nie podejmowaniu dalszych prac nad petycją.

OPRACOWAŁA

Monika Ruszczyk

DYREKTOR

Anna Pomianowska-Bak

² Zieliński A. (red.), [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 8, Legalis 2016.